УДК 378.147:78

О.І. Пугач, м. Вінниця,
В.М. Фрицюк, м. Вінниця
hfrjdcmrf@ukr.net

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОГО СМАКУ УЧНІВ-АКОРДЕОНІСТІВ

Анотація. *У статті розглянуто проблему розвитку художнього смаку учнів-акордеоністів у процесі навчання в дитячих музичних школах. Обґрунтовано актуальність формування естетичних орієнтацій особистості в умовах сучасного культурного середовища. Визначено сутність художнього смаку як важливої складової музично-естетичного розвитку учнів. Окреслено основні педагогічні умови та ефективні шляхи його формування, зокрема через цілеспрямований добір високохудожнього репертуару різних стильових напрямів (класична музика, народна творчість, сучасні та джазові твори). Розкрито значення виконавської інтерпретації вчителя та використання педагогічних методів (пояснення, переконання, тематичного добору) у формуванні естетичних уявлень і здатності до оцінювання музичних творів. Наголошено на необхідності підготовки майбутніх учителів до розвитку художнього смаку учнів-акордеоністів як важливої складової їх професійної діяльності.*

Ключові слова*: художній смак, учні-акордеоністи, музична освіта, репертуар, дитяча музична школа, виконавська інтерпретація, музичне мислення, творчий розвиток.*

Abstract. *The article examines the problem of developing artistic taste in accordion students in the process of studying at children's music schools. The relevance of forming aesthetic orientations of personality in the context of the modern cultural environment is substantiated. The essence of artistic taste as an important component of students' musical and aesthetic development is defined. The main pedagogical conditions and effective ways of its formation are outlined, in particular through the purposeful selection of high-quality repertoire of various stylistic directions (classical music, folk art, contemporary and jazz works). The importance of the teacher's performance interpretation and the use of pedagogical methods (explanation, persuasion, thematic selection) in shaping aesthetic perceptions and the ability to evaluate musical works is revealed. The necessity of training future teachers to develop artistic taste in accordion students as an essential component of their professional activity is emphasized.*

Keywords: *artistic taste, accordion students, music education, repertoire, aesthetic education, children's music school, performance interpretation, pedagogical methods, musical thinking, creative development.*

Постановка наукової проблеми. Актуальність теми розвитку художнього смаку учнів-акордеоністів зумовлена сучасними вимогами до мистецької освіти, яка спрямована не лише на формування технічних виконавських умінь, а й на виховання духовно розвиненої, естетично чутливої особистості. У процесі

навчання гри на акордеоні важливим є не тільки опанування інструмента, а й здатність учня усвідомлювати художню цінність музичних творів, інтерпретувати їх зміст, відчувати стильові особливості та виражати власне емоційно-образне ставлення. Розвинений художній смак сприяє формуванню музичної культури, критичного мислення та творчої самостійності учнів. У зв'язку з цим особливої ваги набуває підготовка майбутніх учителів дитячих музичних шкіл, які мають володіти методиками цілеспрямованого розвитку художнього смаку, вміти добирати високохудожній репертуар і створювати умови для глибокого естетичного сприймання музики. Це необхідно для забезпечення якісної мистецької освіти, збереження культурних традицій та формування гармонійно розвиненої особистості учня.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та визначенні ефективних шляхів розвитку художнього смаку учнів-акордеоністів у процесі навчання в дитячих музичних школах, а також у з'ясуванні ролі майбутнього вчителя у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. З метою розвитку художнього смаку учнів-акордеоністів у дитячій музичній школі необхідно системно формувати в них відповідні знання, накопичувати художні враження, розширювати уявлення про виражальні засоби музичного мистецтва та цілеспрямовано розвивати емоційно-почуттєву сферу. Важливим при цьому є створення внутрішньої й зовнішньої установки на усвідомлене сприйняття художньо цінних музичних творів [1].

Ефективне розв'язання цих завдань значною мірою залежить від раціонального добору музичного репертуару. У процесі формування художнього смаку учнів-акордеоністів доцільно надавати перевагу творам високої художньої якості, зокрема класичній музиці, яка відіграє провідну роль у розвитку естетичних орієнтацій та музичного мислення. Водночас важливим є залучення різножанрового репертуару, що сприяє цілісному художньому розвитку особистості.

Відбір змістовного й високохудожнього навчального матеріалу є визначальним чинником досягнення позитивних результатів як у навчальній, так і в позанавчальній музичній діяльності учнів. Не менш важливою умовою є

якісна інтерпретація творів самим викладачем, адже художньо переконливий показ слугує зразком для учнів і підвищує ефективність освітнього процесу [3].

Таким чином, проблема добору репертуару залишається актуальною і сьогодні, набуваючи особливої значущості в умовах зниження загального рівня естетичних запитів. Поширення низькоякісних зразків масової культури та велика кількість сумнівних навчально-методичних матеріалів ускладнюють процес формування художнього смаку [2]. У зв'язку з цим викладач має здійснювати виважений і відповідальний відбір репертуару, спрямовуючи учнів-акордеоністів у світі сучасної музики та орієнтуючи їх на високохудожні зразки як академічної музики, так і фольклорних обробок, сучасних творів і джазу.

Традиційно художній репертуар у класі акордеона охоплює твори класичної спадщини, народну музику в різних обробках і аранжуваннях, а також зразки сучасної академічної музики. Сьогодні цей спектр дедалі частіше доповнюється джазовими та естрадними композиціями. Поєднання різних стильових напрямів у репертуарі сприяє всебічному розвитку учня-акордеоніста, розкриває його творчий потенціал і формує стійкий інтерес до кращих надбань музичної культури минулого й сучасності, що, своєю чергою, позитивно впливає на розвиток естетичного чуття та художнього смаку.

Важливе місце в структурі художнього репертуару належить класичним творам. Їх роль у розвитку музичного сприйняття учнів є особливо значущою в сучасних умовах, коли молодь переважно орієнтується на зразки масової музичної культури. Саме класична музика найбільшою мірою сприяє глибоким морально-естетичним переживанням, розвитку образного мислення та формуванню внутрішньої культури особистості.

Класична музика охоплює видатні твори світового музичного мистецтва, що витримали випробування часом і визнані як високохудожні. Опрацювання творів композиторів-класиків сприяє формуванню музичної культури, розвитку відчуття стилю та вдосконаленню виконавської майстерності. Робота над такими творами, зокрема поліфонічними, допомагає долати технічні й психологічні труднощі, пов'язані з багатоплановістю музичного мислення. У педагогічному аспекті класичний репертуар є важливою складовою професійної підготовки: він

забезпечує формування високого рівня виконавської культури гри на акордеоні, розвиває як загальні, так і спеціальні музичні здібності та сприяє становленню художнього й загальноестетичного смаку учня [2].

Основу навчально-педагогічного та концертного репертуару в класі акордеона на початкових етапах навчання доцільно формувати на основі народної музики. Це зумовлено сучасними тенденціями розвитку виконавського мистецтва, які проявляються у широкому зверненні педагогів і виконавців до фольклорних джерел, активній популяризації народної музики серед професійних і початківців-музикантів, а також у постійному пошуку композиторами нових виражальних можливостей.

П’єси естрадно-джазового напряму також посідають важливе місце в репертуарі учнів-акордеоністів. Сьогодні активно видаються навчальні збірники та хрестоматії, що містять як оригінальні джазові композиції, так і доступні перекладення популярної естрадної музики, а також музики з кінофільмів і мультфільмів. Такий репертуар сприяє підвищенню мотивації учнів і розширенню їхнього музичного кругозору.

Висновки. Отже, формування художнього смаку учнів-акордеоністів забезпечується завдяки використанню відповідних педагогічних методів. Зокрема, методи роз’яснення і пояснення сприяють усвідомленню сутності поняття «художній смак», а також основних критеріїв добору та оцінювання музичних творів. Метод переконання дозволяє цілеспрямовано впливати на свідомість учнів, формуючи у них естетичні орієнтації та здатність до критичного оцінювання художніх явищ. Ефективним є також метод тематичного добору, який передбачає самостійний підбір учнями творів певної тематики з подальшим аналізом спільних рис їхнього художнього змісту, реалізованого різними композиторами.

Список використаних джерел:

1. Верещагіна-Білявська О., Французан О. Фортепіанна музика українських композиторів у педагогічному репертуарі: Навчально-методичний посібник. Вінниця. 2025.

2. Методика викладання фахових дисциплін (акордеон): навчально-методичний посібник для бакалаврів галузі знань 02 Культура і мистецтво спеціальності 025 Музичне мистецтво / Фрицюк В.А., Фрицюк В.М. Вінниця : «Твори», 2024. 198 с.
3. Фрицюк В. А., Пахольчак Є. О., Фрицюк В. М. Розвиток мотивації професійного саморозвитку майбутніх бакалаврів хореографії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти.* Випуск 29. 2023. С.77-84. https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.10
4. Фрицюк В. А., Фрицюк В.М. Готовність до інноваційної діяльності в контексті професійного саморозвитку вчителя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія.* Вінниця: ТОВ «Твори», 2021. Випуск 67. С. 93-98.